

УДК 631.4.551

АГРОПРОМИСЛОВИЙ КОМПЛЕКС ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Потапова А. Г.

Луцький національний технічний університет

В статті розглядається проблема розвитку агропромислового комплексу Волинської області та підводиться підсумок його розвитку за 2007 рік.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Найважливішою проблемою сучасної економіки є зупинення спаду агропромислового виробництва, гарантування вирішення продовольчої проблеми держави та досягнення раціональних норм споживання продуктів на душу населення. Для цього необхідно створити економічні та правові відносини в усіх галузях продовольчого комплексу. Реформування агропродовольчої сфери передбачає поєднання ринкових форм господарювання з активною підтримкою держави, спрямованою на підвищення керованості соціально–економічними процесами. Адже розвиток товарних ринків та ринкових відносин завжди починається з формування продовольчого ринку.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Зараз вивченню і розробці пропозицій щодо формування товарних продовольчих ринків приділяється велике соціальне і політичне значення. Адже за останні роки загострилися проблеми із забезпечення населення вітчизняними продуктами. У кризовий період розвитку економіки ситуація на ринку вітчизняних продуктів ще більше ускладнилась, що і вимагає комплексного дослідження цієї проблеми. Проблемам формування продовольчого ринку присвячені праці В. Г. Андрійчука, П. І. Гайдуцького, В. С. Корчун, М. Д. Пістуна, М. М. Паламарчука та інших вітчизняних та зарубіжних вчених–економістів. Проте питання розвитку продовольчого ринку на сьогоднішній день вивчено недостатньо. Наявний ресурсний потенціал Волинської області дає можливість створити умови для формування ринку сільськогосподарської продукції, якою можна забезпечити не тільки даний регіон, але і інші регіони України.

Цілі статті. Дослідити на основі зібраних і оброблених статистичних матеріалів сучасну територіальну організацію АПК Волинської області, зокрема його сировинної і переробної сфер; проаналізувати зміни, які відбулися у харчовій промисловості в 2005–2007 роках; виявити позитивні і негативні зрушення в АПК області у вказаний період.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. Обласний агропромисловий комплекс (АПК) є регіональною частиною інтегрального АПК держави, межі якого співпадають з адміністративними межами області. Обласний АПК включає всі види

агропромислової діяльності, які зосереджені на території адміністративної області [5].

До складу АПК входять чотири основні сфери:

- сільськогосподарська (сировинна) сфера АПК;
- переробна сфера;
- виробництво засобів виробництва для АПК;
- виробнича інфраструктура АПК [4].

Агропромисловий комплекс (АПК) Волині є провідною галуззю економіки. В останні роки в сільському господарстві створювалась третина валової доданої вартості усіх галузей економіки області.

В аграрному секторі області зайнято 245,1 тис чоловік Волинської області (51,9 % працездатного населення).

За останні 3 роки (2005–2007 роки) відбувався поступовий ріст виробництва продукції сільськогосподарського господарства (у порівнянних цінах). Найбільш результативним був 2007 рік. В порівнянні з минулим роком забезпечено приріст виробництва сільськогосподарської продукції на 7,9 %, в тому числі сільськогосподарськими підприємствами на 10,1 %.

У загальному обсязі валової продукції сільського господарства 77 % створюють господарства населення, а решту – 23 % сільськогосподарські підприємства. Таке співвідношення утримується протягом багатьох років (табл. 1).

Таблиця 1

Валова продукція сільського господарства Волинської області (у порівнянних цінах 2005 року) (млн грн)*

Форми господарювання	Роки		
	2005	2006	2007
Всі категорії господарств	2871,7	2826,7	2093,3
Сільськогосподарські підприємства	571,6	624,0	676,5
Господарства населення	2300,1	2202,2	2226,8

* Складено автором

Найбільш вигідними, з економічної точки зору, в області залишається виробництво зерна, цукрових буряків, овочів, картоплі, молока і молочних продуктів, м'яса і м'ясопродуктів.

За 9 місяців поточного року обсяги виробництва сільськогосподарської продукції склали 2144,1 млн грн.

За рахунок господарств населення валова продукція рослинництва складає 83 %, а валова продукція тваринництва – 70%. І цей факт необхідно враховувати при підготовці та запровадженні державних програм підтримки сільського господарства.

Низький рівень доходів сільського населення не дозволяє займатися виробництвом сільськогосподарської продукції із застосуванням сучасної технології. Але з огляду на ефективність виробництва сільськогосподарської продукції та іноваційний рівень виробництва в перспективі це можливо [1].

Виробництво валової продукції тваринництва протягом останніх трьох років залишилося майже без змін. Певне зростання було у 2007 році (табл. 2).

Таблиця 2

Валова продукція сільського господарства Волинської області (в порівнянних цінах 2005 року) (млн грн)*

Сировинна сфера	Роки		
	2005	2006	2007
Всього	2871,7	2826,2	2903,3
Рослинництво	1458,5	1348,7	1403,7
Тваринництво	1413,2	1477,5	1499,6

* Складено автором

В сільськогосподарських підприємствах обсяги виробництва зросли на 3,1 %, а в господарствах населення – скоротилися на 23,6 %. Така стабілізація тваринництва в суспільному секторі відбувається за рахунок виробництва продукції птахівництва та молока.

Аграрні підприємства продали за січень–вересень 2007 року продукції на суму 384,1 млн грн, що на 79,1 млн грн (25,9 %) більше, ніж торік. Ріст відбувся за рахунок збільшення середньої ціни реалізації сільськогосподарської продукції. Частка тваринницької продукції у загальній виручці від реалізації аграрної продукції становила 80 %.

Переробники в січні–вересні перерахували аграрним підприємствам 20,9 млн грн дотації за худобу і птицю, а 15,1 млн грн – за молоко.

За січень–вересень сільськогосподарські підприємства продали 79,7 тис тонн зернових культур. Середньореалізаційна ціна за всіма каналами продажу склалась на рівні 815,5 грн за тонну і зросла у 1,6 раза.

Для фінансової підтримки сільськогосподарських товаровиробників області за 2007 рік виділили із Державного бюджету 105,6 млн грн, а саме: на підтримку галузі тваринництва – 30,1 млн грн, галузі рослинництва – 11,0 млн грн, здешевлення кредитних ресурсів – 19,7 млн грн, здешевлення вартості сільськогосподарської техніки – 309 млн грн [6].

Валове виробництво зерна склало 271 тис тонн у заліковій вазі, що на 46,6 тис тонн більше 2006 року.

Цукрові буряки зібрані з площі 23,1 тис га (88,5 % посівів). Накопано 630,0 тис тонн, урожайність становила 273 ц/га, а у сільськогосподарських підприємствах – 319 ц/га.

Цукровими заводами перероблено 285,8 тис тонн цукрових буряків, вироблено 31,96 тис тонн цукру.

Всіма категоріями господарств за 9 місяців поточного року вироблено 70,4 тис тонн м'яса в живій вазі, 405,2 тис тонн молока, 166,4 млн штук яєць. Виробництво м'яса збільшилось на 12,5 %.

Сільгоспідприємствами вирощено 33,5 тис тонн худоби та птиці, що на 19 % більше ніж торік. Агроформування реалізували на забій 33,7 тис тонн худоби та птиці в живій вазі, наділи 66,5 тис тонн молока, одержали 10,8 млн штук яєць. Порівняно з минулим роком виробництво м'яса збільшилося на 27,7 %.

Рівень рентабельності сільськогосподарського виробництва в 2007 році в цілому становив плюс 11,0 % проти мінус 6,6 % у 2000 році.

Поряд з поліпшенням загальних результатів фінансово-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств за підсумками 2007 року в галузі рослинництва знизився рівень рентабельності виробництва таких продуктів, як цукрові буряки, який склав мінус 13,0 % (1,2 % у 2006 році), картоплі – мінус 4,2 % (21,0 % у 2006 році) і з прибуткового у 2006 році стало збитковим у 2007 році. Рентабельність виробництва зернових зросла з мінус 7,3 % у 2006 році до плюс 16,6 % у 2007 році.

Виробництво основних видів продукції в 2007 році було збитковим. Не на багато, але зменшилась збитковість виробництва м'яса великої рогатої худоби з – 41,1 % у 2006 році до – 40,5 % у 2007 році. Ще більш збитковим стало виробництво м'яса свиней з – 20,5 % у 2006 році до - 22,3 % у 2007 році та овець з – 40,2 % (2006 р) до – 73,1 % (2007 р), яєць з - 39,9 % (2006 р) до - 40,2 % (2007 р). Рентабельним стало виробництво молока з 4,2 % (2006 р) до 20% (2007 р), вовни + 2,8 % проти – 15,2 %. Також зменшилась рентабельність виробництва м'яса з 22,5 % до 19,0 % у 2007 році.

Харчова промисловість області виробила продукції на 24,6 % більше, ніж в минулому році. Зросло виробництво сирів жирних на 65,3 %, молока обробленого рідкого – на 54,0 %, масла вершкового – на 21,9 %. Збільшилося виробництво м'яса на 22,3 %, ковбасних та макаронних виробів на 8,9 % та 5,4 %, безалкогольних напоїв – на 13,9 %, соків фруктових та овочевих, нектарів – на 25,2 %, борошна і круп – на 25,6 % та 11,8 % відповідно.

Досить привабливою, особливо для іноземних інвесторів, залишається харчова промисловість, а ось сільське господарство – менш привабливе щодо здійснення інвестицій.

Висновки. Сільське господарство залишається важливою галуззю економіки. Утримуються позитивні тенденції росту обсягів виробництва сільськогосподарської продукції і активна роль у цьому належить великотоварним підприємствам. Ріст цін на тваринницьку продукцію дозволив зробити сільськогосподарське виробництво прибутковим та досягти його рентабельності в цілому по області. В той же час зниження цін на зернові культури стало основною причиною збитковості галузі рослинництва. Важливу роль у рості виробництва тваринницької продукції відіграла державна підтримка галузі. Зберігаються позитивні тенденції зростання обсягів виробництва на підприємствах харчової промисловості. Незважаючи на позитивні тенденції актуальними залишаються питання підтримки родючості ґрунтів, підвищення урожайності сільгоспкультур та продуктивності тварин, оновлення парку сільськогосподарської техніки, формування ринку сільськогосподарської продукції.

Список літератури:

1. Актуальні питання аграрної політики : [зб. робіт / упоряд.: Шевцов О. та ін.]. – К. : Проект “Аграрна політика для людського розвитку”, 2005. – 407 с.
2. Євро регіон Буг: Волинська область : / [наук. ред. Клімчук Б. П. та ін.]. – Луцьк : ВДУ ім. Л. Українки, 1997. – 448 с.
3. Корчун В. С. Агропромисловий комплекс України на шляху до ринкової економіки / В. С. Корчун // Науково–методичний вісник. – 1998. – № 1 (17). – С. 46–50.
4. Луцишин П. В. Вступ до економічної і соціальної географії (основи теорії) / П. В. Луцишин. – К.: НМКВО, 1993. – 160 с.
5. Паламарчук М. М. Агропромисловий комплекс України / М. М. Паламарчук. – К.: Радянська школа, 1982, – 162 с.
6. Статистичний щорічник Волинської області за 2007 рік / [за ред. Мотиль М. І.]. – Луцьк: Головне управління статистики у Волинській області, 2008. – 560 с.

Потапова А. Г.

Агропромышленный комплекс Волинской области

В статье рассматривается проблема развития агропромышленного комплекса Волинской области и подводятся результаты его развития за 2007 год.

Potapova A. G.

Agroindustrial complex of the Volun region

In the article is examined of the problem of development agroindustrial complex in the Volun region and the total is worked out of his development for 2007 year.